

«آیین‌نامه اجرایی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی»

فصل اول: کلیات و تعاریف

ماده ۱- برای رعایت اختصار در این آیین‌نامه، به جای اصطلاحات مرکب زیر، برابر نهاد آنها به کار می‌رود.

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی = شورا

هیأت ارزیابی = هیأت

گروه (گروه‌های) تخصصی = گروه (گروه‌ها)

نقد و بررسی = بررسی

متون و کتب (متن و کتاب) = متون (متن)

اساسنامه شورا = اساسنامه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی = پژوهشگاه

ماده ۲- ارکان شورا: شورا، هیأت، گروه‌ها

ماده ۳- حیطه کار ارکان شورا: بررسی، بازبینی و ارزیابی نواقص علمی - ارزشی موجود در متون و منابع علوم انسانی؛

اتخاذ تصمیم درباره شیوه‌های اصلاح از طریق نگارش نقد، تحشیه، تکمله، جایگزین و تدوین متن اولیه بر اساس مبادی و اصول موضوعه خودی؛ و پیشنهاد عملی در این زمینه به اشخاص حقیقی و حقوقی ذیصلاح.

ماده ۴- شورا: مرکب از صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی با مسؤولیت ریاست پژوهشگاه و حکم وزیر فرهنگ و آموزش

عالی است که سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر فعالیت گروه‌ها و هیأت را به عهده دارد.

ماده ۵- گروه: مرکب از صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی هر رشته علوم انسانی که بازبینی بررسی‌های متون رشته ذیربط را

انجام می‌دهد.

تبصره ۱: شرط عضویت در گروه بر طبق ماده ۱۰ اساسنامه، عبارت از تدریس، تحقیق، تألیف و ترجمه در زمینه دروس

رشته مزبور می‌باشد.

تبصره ۲: طبق تبصره ۲ ماده ۱۰ اساسنامه، هر گروه حداقل دارای پنج عضو است. هر عضو، مسؤول بازبینی بررسی‌های

متون یک گرایش از رشته ذیربط می‌باشد.

تبصره ۳: هر گروه به ازای کثرت گرایش‌ها و متون آن رشته، قادر به افزایش اعضا از طریق پیشنهاد گروه، تأیید هیأت و

تصویب شورا می‌باشد.

تبصره ۴: اعضای گروه به پیشنهاد رئیس گروه، تأیید هیأت، تصویب شورا و با حکم ریاست گروه منصوب می‌گردند.

ماده ۶- داور: صاحب‌نظر حوزوی و دانشگاهی که متون را بررسی و فرم بررسی را تکمیل می‌نماید. یا در قالب مقاله بر

متون، نقد می‌نویسد.

تبصره ۱: داوران هر گروه که شرایط اعضای گروه، مندرج در تبصره ۲ ماده ۵، را حائز می‌باشند به پیشنهاد گروه، تأیید

هیأت و تصویب شورا تعیین می‌گردند.

تبصره ۲: داوران هر گروه از نظر کاری، زیرمجموعه گروه مربوطه می‌باشند.

تبصره ۳: تعداد داوران، به حجم متون مورد بررسی بستگی دارد.

ماده ۷- هیأت: با شرکت نماینده شورا، رؤسای گروههای مرتبط با متون مورد بحث در جلسه، و در صورت لزوم با حضور سایر صاحب نظران برای ارزیابی بررسیها، بازبینیها و پیشنهادهای گروهها تشکیل می شود.

تبصره ۱: نماینده شورا، به تناسب موضوعات مورد ارزیابی، از سوی شورا تعیین می گردد.

تبصره ۲: رؤسای گروهها برای توضیح و دفاع از نظر و پیشنهاد گروه مربوطه، در هیأت شرکت می یابند، و تعداد آنان تابع موضوعات جلسه است.

تبصره ۳: از سایر صاحب نظران، به پیشنهاد هیأت و تصویب شورا، دعوت به عمل می آید.

ماده ۸- بررسی: مطالعه دقیق، عمیق، جامع و مانع کلیات و جزئیات متن در سطح ارایه نظر مستند، مستدل و متقن درباره قوت و ضعف ابعاد علمی - ارزشی آن و طرق اصلاح آن، با ذکر موارد؛ که توسط داوران صورت می گیرد.

ماده ۹- بازبینی: تطبیق بررسیهای واصله هر متن با یکدیگر، تطابق هر بررسی با متن مربوطه، سنجش انسجام درونی و بیرونی هر بررسی، و تکمیل فرم بازبینی و ارایه طریق و پیشنهاد؛ که گروه، عهده دار این امر می باشد.

ماده ۱۰- ارزیابی: سنجش بررسیها، بازبینیها و پیشنهادهای مذکور، از حیث رعایت ضوابط و اصول بررسی و بازبینی و همخوانی انتقادات و پیشنهادها، و تکمیل فرم ارزیابی؛ که هیأت، عهده دار آن است.

ماده ۱۱- متون: هر نوع نوشته ای که از سوی مراکز آموزش عالی و اساتید، برای تدریس، معرفی شده و مبنای تحصیل و امتحان دانشجویان بصورت آزمون ورودی، نیمسال، پایان دوره و ... می باشد.

تبصره ۱: متون مزبور مطابق ماده ۱۳ اساسنامه، شامل موارد زیر می شود:

۱- کتاب ۲- جزوه ۳- مقاله ۴- پایان نامه

تبصره ۲: اگر هیچ کدام از موارد مذکور، متن بالفعل دروس نباشد، دست نوشته ها و سایر منابعی که حاکی از محتوای آن دروس باشد، به منزله متن آنها مورد بررسی قرار می گیرد.

ماده ۱۲- علوم انسانی: کلیه رشته هایی که زیرمجموعه گروه علوم انسانی در مقاطع مختلف آموزش عالی باشد.

تبصره ۱: در حال حاضر، ۱۴ گروه به شرح زیر تشکیل شده است:

ادبیات عربی، ادبیات فارسی، اقتصاد، الهیات، تاریخ، حقوق، روانشناسی، زبان خارجی، زبان شناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی، علوم سیاسی، فلسفه، مدیریت.

تبصره ۲: ایجاد گروههای جدید، منوط به تصمیم شورا می باشد.

فصل دوم: شورا

الف) شرح وظایف

ماده ۱۳- مسؤولیت شورا: سیاستگذاری، برنامه ریزی، هدایت و نظارت بر فعالیت گروهها و هیأت.

ماده ۱۴- وظایف شورا در تحقق مسؤولیت مذکور بدین شرح است:

۱- انتصاب رؤسای گروهها؛

۲- تصویب عضویت اعضای گروهها و داوران گروهها؛

۳- نظارت بر کار هیأت؛

۴- تصویب بودجه پیشنهادی گروهها؛

۵- تأیید نهایی مصوبات هیأت و گروهها؛

۶- اتخاذ تصمیم نهایی برای طرق اجرای مصوبات و ابلاغ به طرفهای ذیربط؛

۷- سایر موارد، بر حسب ارجاع گروهها و هیأت.

تبصره ۱: دبیرخانه شورا، مرکز هماهنگی موارد مذکور در مرحله اجرا بوده و ارتباط بین ارکان شورا با یکدیگر و با مؤسسات خارج از شورا را تسهیل می کند.

تبصره ۲: به تناسب حجم کار دبیرخانه، نیرو در رده های گوناگون اداری، ماشین نویسی و ... استخدام می شود.

ب) آیین کار

ماده ۱۵- جلسات عادی شورا، به صورت ماهیانه تشکیل می گردد.

تبصره ۱: ریاست پژوهشگاه، رئیس شورا می باشد.

تبصره ۲: روز ثابتی توسط شورا، برای تشکیل جلسه تعیین می گردد.

تبصره ۳: در صورت ضرورت، جلسات فوق العاده برگزار می شود.

ماده ۱۶- ریاست شورا، یکی از اعضا را بعنوان قائم مقام، تعیین و معرفی می نماید.

ماده ۱۷- حضور کلیه اعضای شورا در جلسات، الزامی است.

تبصره ۱: عدم حضور، بایستی با عذر موجه و اطلاع قبلی باشد.

تبصره ۲: سه جلسه غیبت متوالی، بدون عذر موجه و عدم اعلام، به منزله انصراف از عضویت در شورا تلقی می گردد.

ماده ۱۸- در صورت انصراف یا در نتیجه غیبت متوالی یک عضو، فرد دیگری جایگزین خواهد شد.

تبصره: انتخاب عضو جدید طبق روال، با پیشنهاد ریاست شورا و حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی صورت می گیرد.

ماده ۱۹- جلسات شورا طبق تبصره ۲ ماده ۵ اساسنامه، در پژوهشگاه برگزار می شود.

ماده ۲۰- جلسات با حضور ۳۴ اعضا، رسمیت می یابد.

ماده ۲۱- رسمیت مصوبات، منوط به موافقت آرای ۳۴ حاضرین در جلسه است.

ماده ۲۲- صورتجلسه جلسات پس از تدوین، به تعداد اعضای شورا، تکثیر و برای آنها ارسال می شود و یک نسخه آن پس

از امضای حضار جلسه، به عنوان سابقه، در دبیرخانه شورا حفظ می گردد.

ماده ۲۳- ابلاغ مصوبات شورا به مخاطبان، به صورت رسمی و کتبی می باشد.

تبصره: مخاطبان شورا به دو دسته تقسیم می شوند:

۱- ارکان شورا؛

۲- مراکز و سازمانهای خارج از شورا.

فصل سوم: هیأت

الف) شرح وظایف

ماده ۲۴- هیأت، متشکل از نماینده شورا و روسای گروهها است. در صورت لزوم، از سایر صاحب نظران دعوت به عمل می آید.

تبصره ۱: هیأت از لحاظ ترکیب و تعداد اعضاء، تابع موضوعات مورد ارزیابی است.

تبصره ۲: نحوه تعیین نماینده، دعوت از صاحب نظران و تعداد روسای گروهها در تبصره های ماده ۷ همین آئین نامه آمده است.

ماده ۲۵- وظیفه هیأت، بر اساس ماده ۷ اساسنامه، بدین شرح است:

۱- تأیید عضویت اعضای گروهها و داوران آنها؛

۲- ارزیابی بررسیها، بازبینیها و پیشنهادهای گروهها در چهارچوب فرم ارزیابی؛

۳- ارائه نظر نهایی به شورا جهت اقدام مقتضی.

ب) آئین کار

ماده ۲۶- جلسات هیأت، طبق ماده ۸ اساسنامه، دو هفته یکبار تشکیل می گردد.

تبصره ۱: ریاست جلسه هیأت، با نماینده شورا می باشد.

تبصره ۲: در اولین جلسه هیأت، روز ثابتی برای تشکیل جلسه تعیین می شود.

تبصره ۳: در صورت تراکم داوریهها، بازبینیها و پیشنهادهای ارسالی گروهها به هیأت، با پیشنهاد هیأت و تصویب شورا، جلسه فوق العاده تشکیل می گردد.

ماده ۲۷- جلسات هیأت، مطابق تبصره ماده ۸ اساسنامه، در پژوهشگاه برگزار می شود.

ماده ۲۸- مبنای تصمیمات هیأت، اتفاق آراء می باشد، زیرا در صورت عدم اتفاق نظر درباره علمی یا غیرعلمی و ارزشی یا صدارزشی بودن متن، موضوعات مورد بحث در حوزه مباحث مختلف فیه قرار می گیرد.

تبصره ۱: در صورت عدم توافق، بررسیها، بازبینیها و پیشنهادهای برای بازبینی و بررسی مجدد به گروه مربوطه اعاده خواهد شد.

تبصره ۲: در صورت ادامه روند مذکور در تبصره ۱ برای بار دوم با افزایش اعضای هیأت چاره جویی می شود. در صورت عدم حل اختلاف نظر، موضوع به شورا ارجاع می گردد.

تبصره ۳: افزایش تعداد اعضای هیأت از طریق شرکت اعضای گروههای نزدیک به هم و یا سایر صاحب نظران، با رعایت روال دعوت، امکان دارد.

ماده ۲۹- نظر نهایی هیأت، همراه با ارائه طریق اقدام و منضم به بررسیها، بازبینیها و پیشنهادهای گروه و متن مربوطه، برای اتخاذ تصمیم نهایی به شورا ارسال می گردد.

فصل چهارم: گروهها

الف) شرح وظایف

ماده ۳۰- هر گروه، متشکل از رئیس، اعضاء و داوران، به پیشنهاد و مسوولیت رئیس گروه، تایید هیأت و تصویب شورا می‌باشد.

ماده ۳۱- وظیفه گروهها: هر گروه عهده‌دار بررسی متون، بازبینی بررسیهای رشته ذیربط و ارائه پیشنهاد در این زمینه است. به گونه‌ای که نکات قوت و ضعف علمی - ارزشی متن را به طور مستند، مستدل، واضح و مکتوب در قالب فرم بررسی و فرم بازبینی، برای ارزیابی به دبیرخانه ارسال و در جلسه هیأت از آن دفاع نماید.
تبصره: به ازای گرایشهای هر رشته، هر یک از اعضای گروه، مسوول بازبینی بررسیهای گرایش خاصی می‌شود.

ب) آئین کار

ماده ۳۲- جلسات گروهها، طبق ماده ۱۲ اساسنامه، هفتگی می‌باشد. اما بدلیل انجام بررسی متون توسط داوران گروه، در حال حاضر با تصویب شورا، دو هفته یکبار برگزار می‌شود.

تبصره: برای هر گروه، هماهنگ با سایر گروهها و به منظور عدم تداخل جلسات، طبق اولویت پیشنهادی گروهها و تنظیم دبیرخانه، روز ثابتی جهت برگزاری جلسه معین می‌شود.

ماده ۳۳- یکی از اعضای گروه، توسط رئیس گروه به عنوان قائم‌مقام، تعیین و معرفی می‌گردد؛ تا وقفه‌ای در کار گروه ایجاد نشود.

تبصره ۱: یکی از اعضای گروه، به عنوان دبیر جلسه، صورتجلسه گروه را تنظیم و با قید ساعات جلسه و امضای حاضرین، به دبیرخانه ارسال می‌کند.

تبصره ۲: صورتجلسات گروهها، مبنای محاسبه حق‌الجلسه اعضاء می‌باشد.

ماده ۳۴- حضور اعضای گروه در جلسات گروه، الزامی است.

تبصره ۱: عدم حضور، بایستی با عذر موجه و اطلاع قبلی باشد.

تبصره ۲: سه جلسه غیبت متوالی، بدون عذر موجه و عدم اعلام، به منزله انصراف از عضویت در گروه تلقی می‌گردد.

ماده ۳۵- در صورت انصراف یا غیبت متوالی یک عضو، بدون عذر موجه، فرد دیگری، جایگزین خواهد شد.

تبصره: انتخاب عضو جدید، به پیشنهاد رئیس گروه، تایید هیأت و تصویب شورا صورت می‌گیرد.

ماده ۳۶- جلسات گروهها، طبق تبصره ۱ ماده ۱۲ اساسنامه، در پژوهشگاه برگزار می‌شود.

تبصره: هماهنگی و ارتباطات گروه، در صورت درخواست گروه، از طریق دبیرخانه شورا انجام می‌شود.

ماده ۳۷- جلسات، با حضور ۴۵ اعضاء، رسمیت می‌یابد.

ماده ۳۸- بازبینی بررسیها و پیشنهادها، با ۳۴ آرای حاضرین در جلسه، نظر گروه تلقی می‌گردد.

ماده ۳۹- نظرات گروه درباره بررسیها، به صورت صریح، مشخص و مدون به انضمام بررسیها، پیشنهادها، نظر نهایی، فرم بازبینی و متن مربوطه جهت ارزیابی در هیأت، به دبیرخانه شورا ارسال می‌شود.

فصل پنجم: بررسی و ارزیابی

ماده ۴۰- سیر بررسی متون، که در ماده ۱۴ اساسنامه آمده، به شرح زیر می‌باشد:

۱- تهیه فهرست جامع از متون و منابع (کتاب، جزوه، نوار، فیلم و ...) که منبع اصلی و فرعی دروس محسوب می‌گردند؛
تبصره ۱: معیار احتساب متن بعنوان منبع، عبارت است از:

الف - معرفی از سوی مراکز آموزشی عالی؛

ب - معرفی توسط اساتید؛

ج استفاده بالفعل برای تدریس و امتحان.

تبصره ۲: متونی که در حال حاضر منبع درسی محسوب می‌گردد، در اولویت می‌باشد.

تبصره ۳: هر گروه، یک نسخه از فهرست جامع منابع را به دبیرخانه شورا ارسال می‌دارد.

تبصره ۴: در صورت عدم جامعیت فهرست منابع ارسالی، از طریق نهادها و سازمانهای مربوطه، برای تکمیل فهرست اقدام می‌شود.

۲- تهیه جدیدترین سرفصلهای دروس، مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی، توسط گروهها، که به دلیل منصب رؤسا و اعضای آنها در مراکز آموزش عالی بعنوان استاد، ریاست گروه، ریاست دانشکده و ریاست دانشگاه، سهل‌ترین شیوه است؛

تبصره: در صورتی که سرفصلها در دسترس گروهها نباشد، بر اساس درخواست گروهها توسط دبیرخانه شورا تهیه و تحویل می‌گردد.

۳- گردآوری متون مشمول بررسی؛

تبصره ۱: شیوه گردآوری منابع، با تصمیم گروه ذیربط مشخص می‌گردد.

تبصره ۲: در صورت تراکم کار، مرحله اجرای جمع‌آوری متون، توسط دبیرخانه شورا صورت می‌گیرد.

۴- اولویت‌بندی متون برای بررسی، که بر اساس موارد ذیل است:

الف: گستردگی استفاده؛

ب: حساسیت دروس؛

ج: ماهیت دروس؛

د: مقطع تحصیلی.

۵- گردآوری بررسیهای موجود در زمینه آن متون، به گونه‌ای جامع و به بهترین وجه ممکن و با اقدام کلیه ارکان شورا؛

۶- مطالعه دقیق، عمیق، جامع و مانع کلیات و جزئیات محتوای متون از حیث علمی - ارزشی، که مبتنی بر حداقل دوبرابر بررسی هر متن می‌باشد؛

تبصره ۱: متون مشترک و بین رشته‌ای، با هماهنگی گروههای ذیربط، مورد بررسی قرار می‌گیرد تا از بررسی مکرر متن واحد، پیشگیری شود.

تبصره ۲: تشکیل جلسات مشترک گروهها، منوط به پیشنهاد گروهها، تأیید هیأت و تصویب شورا می‌باشد.

۷- بازبینی بررسیها و ارائه پیشنهادها در جلسه گروه و ارسال نظرات در قالب فرم بازبینی به دبیرخانه، برای ارزیابی در هیأت؛

تبصره: شورا، متناسب با موضوعات ارسال شده، نماینده خود را جهت حضور در جلسه هیأت تعیین می‌نماید.

۸- رده‌بندی متن مزبور و ارائه پیشنهاد عملی و مشخص و منطقی؛

تبصره ۱: متون از حیث قوت و ضعف علمی - ارزشی، در چهار رده قرار می‌گیرند:

الف - جامع و مانع (بر اساس عنوان متن و گستره موضوعات مطرح شده از حیث شکلی و محتوایی)؛

ب - ناقص (بر اساس عنوان متن و گستره موضوعات مطرح شده از حیث شکلی و محتوایی)؛

ج - غیر ارزشی، ضدارزشی، غیر علمی؛

د - فقدان متن مدون - کتاب و جزوه تاییبی - در این زمینه.

تبصره ۲: به ازای چهار رده مذکور در تبصره ۱، چهار طریق پیشنهاد می‌شود:

الف - قابل تدریس و معرفی رسمی جهت تدریس؛

ب - نیازمند تکمیل و چگونگی رفع نواقص؛

ج - لزوم جایگزینی و پیشنهاد طرق؛

د - ضرورت تدوین و طرق آن.

تبصره ۳- اساتید مربوطه در صورت تمایل، جهت تصحیح و تدوین منابع مورد بررسی، حق تقدم دارند.

۹- بررسیها، بازبینیها و پیشنهادهای گروهها پس از ارزیابی در هیأت، جهت تصمیم‌گیری به شورا ارسال می‌گردد؛

۱۰- تصمیمات شورا جهت اجرا، به مراجع حقیقی و حقوقی ذیصلاح ارسال می‌شود.

ماده ۴۱- بر اساس ماده ۱۵ اساسنامه، بررسی متون در دو سطح شکلی و محتوایی انجام می‌گیرد.

تبصره ۱: بررسی شکلی، مقدمه بررسی محتوایی قلمداد می‌شود و بررسی محتوایی دارای دو بعد عمومی و تخصصی می‌باشد.

تبصره ۲: تدوین راهنمای جامع و مانع بررسی شکلی و محتوایی برای بررسی متون، ضروری است.

ماده ۴۲- معیارهای بررسی، بصورت کلی عبارتند از:

۱- اتقان منطقی؛

۲- آرمان، فرهنگ و احکام اسلامی مورد اتفاق مسلمین؛

۳- اصول قانون اساسی؛

۴- مبانی ارزشی و تاریخی انقلاب اسلامی؛

۵- اصل عدم امکان تفکیک علم و ارزش بالاخص در علوم انسانی؛

۶- اصل تناسب علوم انسانی با هویت و فرهنگ ملت؛

۷- انطباق با واقعیات؛

۸- مطابقت با مصادر و مأخذ اصلی و معتبر؛

۹- به روز بودن داده‌ها؛

۱۰- تطابق با سرفصلهای مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی.

ماده ۴۳- بررسی، بازبینی، ارزیابی، اتخاذ تصمیم مقتضی و ابلاغ جهت اجرا، مراحل متوالی و مکمل در رابطه با متون

می‌باشد. البته از ضمانت اجرای تصمیمات، نباید غفلت نمود.

تبصره ۱: داوران هر گروه، متون آن گروه را بررسی می‌کنند.

تبصره ۲: بررسیهای انجام شده به منظور تأیید صلاحیت بررسی، توسط گروه، بازبینی می‌شود.

تبصره ۳: بازبینیهای گروهها به منظور تأیید، توسط هیأت، ارزیابی می‌گردد.

تبصره ۴: شورا، پس از مراحل مذکور، تصمیم مقتضی را اتخاذ و جهت اجرا به مراجع ذیصلاح ابلاغ می‌کند.

فصل ششم: بودجه و دبیرخانه

ماده ۴۴- بودجه هر گروه به تناسب حجم متون رشته مربوطه، توسط رئیس گروه تعیین و پس از تأیید هیأت، از طرف شورا تصویب و از سوی وزارت فرهنگ و آموزش عالی تامین می‌شود.

تبصره ۱: هر گروه برنامه زمانی و بودجه‌ای خود را با استناد به حجم متون، حق الزحمه بررسی و تعداد جلسات، تدوین و به شورا ارائه می‌دهد.

تبصره ۲: بودجه، به صورت کلی تخصیص می‌یابد و به موازات پیشرفت کار اعطا می‌گردد.

تبصره ۳: بخش امور مالی شورا، متکفل مسائل مالی در مرحله اجرا می‌باشد.

ماده ۴۵- دبیرخانه شورا در راستای تحقق اهداف شورا، تاسیس و وظایف زیر را بر عهده دارد:

۱- تدارک جلسات ارکان شورا؛

۲- تسریع روابط متقابل ارکان شورا؛

۳- تسهیل ارتباطات شورا با سایر مراکز و نهادها؛

۴- انجام امور اداری.

تبصره ۱: تامین نیرو برای انجام امور، بستگی به نیاز اجرایی گروهها و امور اداری شورا دارد.

تبصره ۲: کارمندان در هر رده‌ای به پیشنهاد واحد درخواست کننده، تأیید هیأت و تصویب شورا استخدام می‌گردند.

تبصره ۳: شرایط و ضوابط استخدام، از حیث میزان حقوق و مدت زمان، طبق مقررات اداری کشور می‌باشد.

این آیین‌نامه شامل ۶ فصل، ۴۵ ماده، ۶۴ تبصره و ۵۵ بند می‌باشد.